

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 38/20
Luxemburgissa 2.4.2020

Tuomio asiassa C-897/19
Venäjän federaatio

Kun jäsenvaltion on ratkaistava kolmannen valtion esittämä luovutuspyyntö, joka koskee Euroopan talousalueen (ETA) sopimuspuolena olevan Euroopan vapaakauppajärjestön (EFTA) valtion kansalaista, sen on tarkastettava, ettei kyseinen kansalainen joudu kuolemanrangaistuksen, kidutuksen taikka epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen tai kohtelun kohteeksi

Ennen kuin jäsenvaltio suunnittelee panevansa luovutuspyynnön täytäntöön, sen on ilmoitettava siitä EFTA-valtiolle, jotta tämä voi pyytää kansalaisensa luovuttamista itselleen

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto on 2.4.2020 kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä annettussa tuomiossa **Venäjän federaatio** (C-897/19 PPU) ottanut kantaa sellaisen jäsenvaltion velvollisuuksiin, jonka on ratkaistava kolmannen valtion esittämä luovutuspyyntö, joka koskee sellaisen valtion kansalaista, joka ei kuulu Euroopan unioniin mutta joka kuuluu Euroopan vapaakauppajärjestöön (EFTA) ja on Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA)¹ sopimuspuoli. **Unionin tuomioistuin katsoi, että luovutuspyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on aluksi tarkastettava** Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 19 artiklan 2 kohdan nojalla, **ettei asianomaisella henkilöllä ole** vaaraa joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen taikka epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen tai kohtelun kohteeksi, **jos hänet luovutetaan**. Tässä tarkastuksessa **se, että kyseessä oleva EFTA-valtio on myöntänyt asianomaiselle henkilölle, ennen kuin tämä on saanut sen kansalaisuuden, turvapaikan nimenomaan luovutuspyynnön taustalla olevien syytetoimien johdosta, on erityisen varteenotettava seikka**. Unionin tuomioistuin katsoi lisäksi, **että ennen kuin mainittu jäsenvaltio suunnittelee panevansa luovutuspyynnön täytäntöön, sen on ilmoitettava siitä EFTA-valtiolle, jotta tämä voi pyytää kansalaisensa luovuttamista itselleen**, edellyttäen, että mainittu EFTA-valtio on oman oikeutensa nojalla toimivaltainen asettamaan kyseisen kansalaisen syytteeseen alueensa ulkopuolella tehdyistä teoista.

Tässä tapauksessa Venäjän kansalaisesta oli 20.5.2015 annettu Interpolin Moskovan toimiston julkaisema kansainvälinen etsintäkuulutus. Kyseinen kansalainen, joka oli tällä välin saanut Islannin kansalaisuuden, pidätettiin 30.6.2019 Kroatiaassa mainitun kansainvälisen etsintäkuulutuksen perusteella. Kroatian viranomaiset saivat 6.8.2019 Venäjältä luovutuspyynnön. Kroatialainen tuomioistuin, jonka oli otettava luovutukseen kantaa, katsoi, että oikeudelliset edellytykset täyttyivät ja salli luovutuksen.

Asianomainen henkilö vaati siis kyseisen päätöksen kumoamista Vrhovni sudissa. Hän vetosi tässä yhteydessä siihen, että luovuttamiseen Venäjälle liittyy kidutuksen sekä epäinhimillisen ja halventavan kohtelun vaara, ja siihen, että ennen kuin hän oli saanut Islannin kansalaisuuden, Islanti oli myöntänyt hänelle pakolaisen aseman nimenomaan häneen Venäjällä kohdistettujen syytetoimien vuoksi. Hän vetosi myös siihen, ettei huomioon ole otettu tuomiota Petruhhin,² jossa unionin tuomioistuin katsoi, että jäsenvaltion, joka saa unionin kansalaista, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen ja joka on sen alueella, koskevan luovutuspyynnön, on ilmoitettava tästä tälle viimeksi mainitulle jäsenvaltiolle ja tämän pyynnöstä luovutettava kyseinen kansalainen tälle

¹ Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehty sopimus (EYVL 1994, L 1, s. 3).

² Tuomio 6.9.2016, Petruhhin ([C-182/15](#)); ks. myös lehdistötiedote [84/16](#).

puitepäätöksen 2002/584³ mukaisesti edellyttäen, että jäsenvaltio, jonka kansalaisuus kyseisellä kansalaisella on, on toimivaltainen asettamaan hänet syyteeseen alueensa ulkopuolella tehdyistä teoista.

Esillä olevassa asiassa Vrhovni sud tiedusteli unionin tuomioistuimelta, onko tuomiossa Petruhhin omaksuttua tulkintaa noudatettava tilanteessa, joka ei koske unionin kansalaista vaan Islannin, joka on ETA-sopimuksen sopimuspuolena oleva EFTA-valtio, kansalaista.

Unionin tuomioistuin ensinnäkin tarkasteli unionin oikeuden sovellettavuutta tähän tilanteeseen. Se totesi tässä yhteydessä, että siltä osin kuin kyse ei ole unionin kansalaisesta, joka on siirtynyt muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on, vaan kolmannen valtion kansalaisesta, SEUT 18 artiklaa (kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto) ja SEUT 21 artiklaa (unionin kansalaisten liikkumis- ja oleskeluvapaus), sellaisina kuin niitä on tulkittu tuomiossa Petruhhin, ei sovelleta nyt käsiteltävässä asiassa. Kyseessä oleva tilanne kuuluu kuitenkin unionin oikeuden ja tarkemmin sanottuna ETA-sopimuksen, joka on unionin tekemänä kansainvälisenä sopimuksena erottamaton osa unionin oikeutta, soveltamisalaan. Unionin tuomioistuin korosti tähän lopputulokseen tullakseen aluksi Islannilla unionin kanssa olevaa erityissuhdetta, koska sen lisäksi, että kyseinen kolmas valtio kuuluu Schengen-alueeseen ja on ETA-sopimuksen sopimuspuoli, se myös osallistuu yhteiseen eurooppalaiseen turvapaikkajärjestelmään ja on tehnyt unionin kanssa luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen.⁴ Unionin tuomioistuin huomautti tämän jälkeen, että ETA-sopimuksen 36 artiklassa taataan palvelujen tarjoamisen vapaus pääosin samalla tavalla kuin SEUT 56 artiklassa. Se totesi lopuksi, että sekä SEUT 56 artiklassa että ETA-sopimuksessa tarkoitettuun palvelujen tarjoamisen vapauteen kuuluu vapaus mennä toiseen valtioon palvelun saamiseksi, mistä on kyse nyt käsiteltävässä asiassa, koska asianomainen Islannin kansalainen halusi viettää lomansa Kroatiaassa ja siis saada siellä matkailuun liittyviä palveluja.

Toiseksi unionin tuomioistuin totesi, että myös perusoikeuskirjan määräyksiä on sovellettava, koska kyseessä oleva tilanne kuuluu unionin oikeuden alaan, minkä jälkeen se täsmensi sen suojelun ulottuvuutta, jota tarjotaan perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan ketään ei saa luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu. Unionin tuomioistuin siis katsoi, että luovutuspyynnön saaneen jäsenvaltion on ennen luovutuspyynnön mahdollista täytäntöönpanemista tarkastettava, ettei luovuttamisella loukata kyseisessä artiklassa tarkoitettuja oikeuksia. Se tähdensi, että nyt käsiteltävässä asiassa se, että asianomaiselle henkilölle on myönnetty turvapaikka Islannissa, on erityisen varteenotettava seikka tämän tarkastuksen yhteydessä. Näin on varsinkin, kun turvapaikan myöntäminen on nimenomaan perustunut luovutuspyynnön taustalla oleviin syytetoimiin. Kun ei ole erityisiä olosuhteita, joihin kuuluu muun muassa tilanteen merkittävä kehittyminen Venäjällä tai sellaiset seikat, jotka osoittavat, että asianomainen henkilö on turvapaikkahakemusta tehdessään jättänyt paljastamatta mainitut syytetoimet, Islannin viranomaisten päätöksen, jolla kyseinen hakemus on hyväksytty, on siis johdettava siihen, että Kroatia kieltäytyy luovuttamisesta.

Siinä tilanteessa, että luovutuspyynnön saanut jäsenvaltio katsoisi, ettei perusoikeuskirja estä luovutuspyynnön täytäntöönpanoa, unionin tuomioistuin kolmanneksi huomautti, että kansallisilla säännöillä, joilla kielletään luovuttamasta oman maan kansalaisia, kuten Kroatiaassa, otetaan käyttöön erilainen kohtelu siltä osin kuin ETA-sopimuksen sopimuspuolina olevien muiden EFTA-valtioiden kansalaisille ei anneta luovuttamista vastaan samaa suojaa. Kyseiset säännöt voivat siten vaikuttaa ETA-sopimuksen 36 artiklassa tarkoitettuun palvelujen tarjoamisen vapauteen. Unionin tuomioistuin korosti tämän jälkeen, että tällaisen rajoituksen voidaan katsoa olevan

³ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24).

⁴ Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välisestä luovutusmenettelystä tehdyn Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välinen sopimus (EUVL 2006, L 292, s. 2), joka on hyväksytty unionin puolesta Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen tekemisestä 27.11.2014 annetun neuvoston päätöksen 2014/835/EU (EUVL 2014, L 343, s. 1) 1 artiklalla ja tullut voimaan 1.11.2019.

oikeutettu ainoastaan, jos se perustuu objektiivisiin syihin ja on oikeassa suhteessa kansallisessa oikeudessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään. Nyt käsiteltävässä asiassa sellaisten henkilöiden rankaisematta jäämisen riskin estämisen päämäärä, jotka ovat muualla kuin sillä alueella, jossa heidän väitetään tehneen kyseessä olevan rikoksen, on luonteeltaan hyväksyttävä päämäärä. Säännöt, joiden nojalla kyseiset henkilöt voidaan luovuttaa kolmanteen valtioon, näyttävät lisäksi soveltuvan mainitun päämäärän saavuttamiseen. Unionin tuomioistuin katsoi kuitenkin tällaisen rajoituksen oikeasuhteisuudesta, että on annettava etusija tietojenvaihdolle sen EFTA-valtion kanssa, jonka kansalainen asianomainen henkilö on, jotta kyseiselle jäsenvaltiolle annetaan mahdollisuus esittää luovutuspyyntö kansalaisestaan syytetoimia varten. Koska puitepääätöstä 2002/584 ei voida soveltaa Islannin osalta, tällainen luovuttaminen voisi olla ajateltavissa luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen nojalla, jonka määräykset muistuttavat hyvin paljon puitepääatöksen säännöksiä.

Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että tuomiossa Petruhhin omaksuttua ratkaisua on sovellettava analogisesti Islannin kansalaiseen, joka on siihen kolmanteen valtioon nähden, joka vaatii hänen luovuttamistaan, sellaisen unionin kansalaisen tilanteeseen objektiivisesti rinnastettavissa olevassa tilanteessa, jolle unioni tarjoaa SEU 3 artiklan 2 kohdan mukaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla ei ole sisärajoja ja jolla taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127